Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTES ELEANORAS ŠARPSTONES
[*ELEANOR SHARPSTON*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2014. gada 17. jūlijā [1]

**Apvienotās lietas no C-148/13 līdz C-150/13**

**A (C-148/13), B (C-149/13) un C (C-150/13)**
**pret**
**Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie**

(Raad van State (Nīderlande) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Kopēja Eiropas patvēruma sistēma — Direktīva 2004/83/EK — Bēgļa statuss — Direktīva 2005/85/EK — Pieteikumu par starptautisku aizsardzību novērtēšana — Faktu un apstākļu novērtēšana — Pieteikuma iesniedzēja apgalvotās dzimumorientācijas ticamība

1. Šajā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu *Raad van State, Afdeling Bestuursrechtspraak* (Valsts padome, Administratīvo tiesību nodaļa) (Nīderlande) (turpmāk tekstā – "*Raad van State*" vai "iesniedzējtiesa") uzdod plašu konceptuālu jautājumu, vai ES tiesības ierobežo dalībvalstu rīcību, novērtējot patvēruma pieteikumus, ko iesnieguši iesniedzēji, kuri baidās no vajāšanas savā izcelsmes valstī savas dzimumorientācijas dēļ. Šis jautājums rada pamatu sarežģītām un delikātām tēmām –, no vienas puses, tādām indivīda tiesībām kā personas identitāte un pamattiesības un, no otras puses, dalībvalstu nostāju, piemērojot minimālos saskaņošanas pasākumus, proti, Kvalificēšanas direktīvu [2] un Procedūru direktīvu [3], savācot un novērtējot pierādījumus pieteikumiem par bēgļa statusu. Analizējot šos jautājumus, rodas nākamie. Vai dalībvalstīm jāatzīst iesniedzēja apgalvotā dzimumorientācija? Vai ES tiesības ļauj dalībvalstu kompetentajām iestādēm pārbaudīt apgalvoto dzimumorientāciju, un kā šis process būtu veicams, lai tas būtu saderīgs ar pamattiesībām? Vai uz dzimumorientāciju balstītie patvēruma lūgumi atšķiras no lūgumiem, kas balstīti uz citiem pamatiem, un vai ir piemērojamas īpašas normas, kad dalībvalstis pārbauda šādus lūgumus?

1 — Oriģinālvaloda – angļu.

2 — Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīva 2004/83/EK par obligātajiem standartiem, lai kvalificētu trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kā bēgļus vai kā personas, kam citādi nepieciešama starptautiska aizsardzība, šādu personu statusu un piešķirtās aizsardzības saturu (OV L 304, 12. lpp.; turpmāk tekstā – "Kvalificēšanas direktīva"); papildus skat. 13. zemsvītras piezīmi tālāk. Šī direktīva tika grozīta un atcelta, un aizstāta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 13. decembra Direktīvu 2011/95/ES par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu un par piešķirtās aizsardzības saturu (OV L 337, 9. lpp.), kas ir spēkā no 2013. gada 21. decembra.

3 — Padomes 2005. gada 1. decembra Direktīva 2005/85/EK par minimāliem standartiem attiecībā uz dalībvalstu procedūrām, ar kurām piešķir un atņem bēgļa statusu (OV L 326, 13. lpp.; turpmāk tekstā – "Procedūru direktīva"); papildus skat. 13. zemsvītras piezīmi tālāk. Šī direktīva tika grozīta un atcelta, un aizstāta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija Direktīvu 2013/32/ES par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai (OV L 180, 60. lpp.), kas stāsies spēkā 2015. gada 21. jūlijā.

## Starptautiskās tiesības

### *Ženēvas konvencija par bēgļa statusu*

2. Ženēvas konvencijas[4] 1. panta A sadaļas 2. punkta pirmajā daļā ir paredzēts, ka vārds "bēglis" attiecas uz jebkuru personu, kas "sakarā ar labi pamatotām bailēm no vajāšanas pēc rases, reliģijas, tautības un piederības īpašai sociālajai grupai pazīmēm vai politiskās pārliecības dēļ atrodas ārpus savas pilsonības valsts un nespēj vai sakarā ar šādām bailēm nevēlas izmantot šīs valsts aizsardzību; vai personu, kam nav pilsonības un kas, atrodoties ārpus savas iepriekšējās mītnes zemes, šādu notikumu rezultātā nespēj vai šādu baiļu dēļ nevēlas tajā atgriezties".

3. 3. pantā ir noteikts, ka Konvencija ir piemērojama veidā, kas atbilst diskriminācijas aizlieguma principam.

### *Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija*

4. Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas[5] 3. pantā ir aizliegta spīdzināšana vai necilvēcīga vai pazemojoša attieksme vai sods. 8. pantā ir garantētas tiesības uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību. 13. pantā ir noteiktas tiesības uz efektīvu aizsardzības nodrošinājumu. 14. pantā ir aizliegta diskriminācija[6]. ECPAK 7. protokolā ir noteiktas zināmas procesuālas garantijas ārzemnieku izraidīšanas gadījumā, ieskaitot ārzemnieka tiesības uzrādīt iemeslus, kādēļ viņu nedrīkst izraidīt, tiesības uz lietas pārskatīšanu un tiesības būt pārstāvētam šajā nolūkā.

## Eiropas Savienības tiesības

### *Eiropas Savienības Pamattiesību harta*

5. Eiropas Savienības Pamattiesību hartas[7] (turpmāk tekstā – "Harta") 1. pantā ir noteikts, ka cilvēka cieņa ir neaizskarama un tā jārespektē un jāaizsargā. Atbilstoši 3. panta 1. punktam ikvienai personai ir tiesības uz fiziskās un garīgās neaizskaramības ievērošanu. 3. panta 2. punkta a) apakšpunktā norādīts, ka medicīnas un bioloģijas jomā jāsaņem attiecīgās personas apzināta un brīva piekrišana saskaņā ar tiesību aktos noteiktām procedūrām. 4. pants atbilst ECPAK 3. pantam. 7. pantā ir noteikts: "[i]kvienai personai ir tiesības uz savas privātās un ģimenes dzīves, dzīvokļa un saziņas neaizskaramību". Saskaņā ar Hartas 18. pantu patvēruma tiesības tiek nodrošinātas, pienācīgi ievērojot Ženēvas konvenciju un Līgumu par Eiropas Savienības darbību. Ar 21. pantu ir aizliegta diskriminācija cita starpā dzimumorientācijas dēļ. Hartas 41. pants attiecas uz iestādēm un nodrošina tiesības uz labu pārvaldību[8]. 52. panta 1. punktā ir noteikts, ka visiem Hartā atzīto tiesību un brīvību izmantošanas ierobežojumiem ir jābūt noteiktiem tiesību aktos un jāatbilst samērīguma principam. Ierobežojumus drīkst uzlikt tikai tad, ja tie ir nepieciešami un patiešām atbilst vispārējas nozīmes mērķiem, ko atzinusi Savienība, vai vajadzībai aizsargāt citu personu tiesības un brīvības. 52. panta 3. punktā ir noteikts, ka Hartā ietvertās tiesības interpretējamas saderīgi ar atbilstošajām ECPAK garantētajām tiesībām.

4 — Konvencija par bēgļa statusu, kas parakstīta 1951. gada 28. jūlijā Ženēvā (*United Nations Treaty Series*, 189. sēj., 150. lpp., Nr. 2545 (1954)), stājās spēkā 1954. gada 22. aprīlī. Tā tika papildināta ar Protokolu par bēgļu statusu, kas parakstīts Ņujorkā 1967. gada 31. janvārī un kas stājās spēkā 1967. gada 4. oktobrī. Turpmāk Konvenciju un Protokolu kopā saukšu par "Ženēvas konvenciju".

5 — Parakstīta Romā 1950. gada 4. novembrī (turpmāk tekstā – "ECPAK").

6 — Saskaņā ar ECPAK 15. panta 2. punktu neatņemamās tiesības ir tiesības uz dzīvību (2. pants), spīdzināšanas, verdzības un piespiedu darba aizliegums (attiecīgi 3. un 4. pants) un sodīšanas nepieļaujamība bez pienācīga iepriekšēja tiesiska procesa (7. pants).

7 — OV 2010, C 83, 389. lpp.

8 — Skat. tālāk 78. punktu un 83. zemsvītras piezīmi.

*Kopējā Eiropas patvēruma sistēma*

6. Kopējā Eiropas patvēruma sistēma (turpmāk tekstā – "KEPS") sākās pēc Amsterdamas līguma stāšanās spēkā 1999. gada maijā un ir paredzēta Ženēvas konvencijas īstenošanai [9]. Ar KEPS mērķiem noteiktajiem pasākumiem tiek respektētas pamattiesības un ievēroti Hartā atzītie principi [10]. Attieksmē pret personām, uz kurām attiecas šie pasākumi, dalībvalstīm ir saistības atbilstīgi starptautisko tiesību instrumentiem, kas aizliedz diskrimināciju [11]. KEPS mērķis ir harmonizēt dalībvalstīs piemērotās tiesību normas, pamatojoties uz kopējiem minimālajiem standartiem. Minimālo standartu noteicošajām normām ir raksturīgi, ka dalībvalstīm ir pilnvaras ieviest vai uzturēt spēkā labvēlīgākus noteikumus [12]. KEPS rezultātā ir noteikti vairāki pasākumi [13].

Kvalificēšanas direktīva

7. Kvalificēšanas direktīvas mērķis ir visās dalībvalstīs noteikt minimālos standartus un kopīgos kritērijus personu atzīšanai par bēgļiem un bēgļu statusa saturam, lai identificētu personas, kam patiesi nepieciešama starptautiska aizsardzība, un nodrošinātu godīgu un efektīvu patvēruma procedūru [14].

8. Direktīvas 2. panta c) punktā ir noteikts, ka ""bēglis" ir trešās valsts valstspiederīgais, kas, pamatoti baidoties no vajāšanas rases, reliģijas, tautības, politisko uzskatu vai piederības kādai noteiktai sociālajai grupai dēļ, atrodas ārpus valsts, kuras piederīgais šī persona ir, un nespēj vai šādu baiļu dēļ nevēlas pieņemt minētās valsts aizsardzību, vai bezvalstnieks, kas, būdams ārpus savas agrākās pastāvīgās dzīvesvietas valsts, tādu pašu iemeslu dēļ, kā minēts iepriekš, nevar vai šādu baiļu dēļ nevēlas tajā atgriezties un uz kuru neattiecas 12. pants".

9. 4. panta nosaukums ir "Faktu un apstākļu novērtēšana". Tajā ir paredzēts:

"1. Dalībvalstis var uzskatīt par pieteikuma iesniedzēja pienākumu pēc iespējas ātrāk iesniegt visas sastāvdaļas, kas nepieciešamas, lai pamatotu starptautiskās aizsardzības pieteikumu. Dalībvalsts pienākums ir, sadarbojoties ar pieteikuma iesniedzēju, novērtēt attiecīgās pieteikuma sastāvdaļas.

2. Šā panta 1. punktā minētās sastāvdaļas ir pieteikuma iesniedzēja paziņojumi un visa dokumentācija, kas ir pieteikuma iesniedzēja rīcībā attiecībā uz pieteikuma iesniedzēja vecumu, iepriekšējo darbību, ieskaitot attiecīgo radinieku datus, personību, valstspiederību(-ām) un iepriekšējās dzīvesvietas valsti(-īm) un vietu(-ām), iepriekšējiem patvēruma pieteikumiem, ceļojumu maršrutiem, personu apliecinošiem un ceļošanas dokumentiem un iemesliem, kādēļ tiek iesniegts starptautiskās aizsardzības pieteikums.

9 — Skat. Kvalificēšanas direktīvas preambulas 3. apsvērumu.

10 — Skat. attiecīgi Kvalificēšanas direktīvas preambulas 10. apsvērumu un Procedūru direktīvas preambulas 8. apsvērumu.

11 — Skat. Kvalificēšanas direktīvas preambulas 11. apsvērumu un Procedūru direktīvas preambulas 9. apvērumu.

12 — Skat. Kvalificēšanas direktīvas preambulas 8. apsvērumu un 3. pantu un Procedūru direktīvas preambulas 7. apsvērumu un 5. pantu.

13 — Papildus Kvalificēšanas direktīvai un Procedūru direktīvai skat. Padomes 2001. gada 20. jūlija Direktīvu 2001/55/EK par obligātajiem standartiem, lai pārvietoto personu masveida pieplūduma gadījumā sniegtu tām pagaidu aizsardzību, un par pasākumiem, lai līdzsvarotu dalībvalstu pūliņus, uzņemot šādas personas un uzņemoties ar to saistītās sekas (OV L 212, 12. lpp.); Padomes 2003. gada 27. janvāra Direktīvu 2003/9/EK, ar ko nosaka obligātos standartus patvēruma meklētāju uzņemšanai (OV L 31, 18. lpp.), un pasākumus, kas pazīstami kā "Dublinas sistēma" (Dublinas un *EURODAC* regulas), it īpaši Padomes 2003. gada 18. februāra Regulu (EK) Nr. 343/2003, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts pilsoņa patvēruma pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm (OV L 50, 1. lpp.). 2013. gadā tika panākta vienošanās par jauniem KEPS noteikumiem. Attiecīgi 2. un 3. zemsvītras piezīmē esmu norādījusi uz pasākumiem, ar kuriem tika aizstāta Kvalificēšanas direktīva un Procedūru direktīva. Es neesmu uzskaitījusi pārējos jaunos pasākumus, jo šie instrumenti te tieši netiek aplūkoti.

14 — Skat. Kvalificēšanas direktīvas preambulas 1.–4., 6., 7., 8., 10., 11. un 17. apsvērumu.

3. Starptautiskās aizsardzības pieteikuma novērtējums jāveic individuāli par katru pieteikuma iesniedzēju un, to darot, jāņem vērā:

a) visi būtiskie fakti, kas attiecas uz izcelsmes valsti laikā, kad tiek pieņemts lēmums par pieteikumu; ieskaitot izcelsmes valsts normatīvos aktus un veidu, kādā tie tiek piemēroti;

b) attiecīgie paziņojumi un dokumentācija, ko iesniedzis pieteikuma iesniedzējs, ieskaitot informāciju par to, vai pieteikuma iesniedzējs bijis vai var tikt pakļauts vajāšanai vai smagam kaitējumam;

c) pieteikuma iesniedzēja individuālais stāvoklis un personīgie apstākļi, ieskaitot tādus faktorus kā iepriekšējā darbība, dzimums un vecums, lai, pamatojoties uz pieteikuma iesniedzēja personīgajiem apstākļiem, novērtētu, vai darbības, ar kādām pieteikuma iesniedzējam bijis jāsaskaras vai ar kādām tam var nākties saskarties, būtu uzskatāmas par vajāšanu vai smagu kaitējumu;

d) vai pieteikuma iesniedzēja darbības kopš izcelsmes valsts pamešanas bijušas saistītas tikai vai galvenokārt ar starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniegšanai nepieciešamo nosacījumu radīšanu, lai novērtētu, vai šo darbību dēļ pieteikuma iesniedzējam būs jāsaskaras ar vajāšanu vai smagu kaitējumu, ja tas atgrieztos minētajā valstī;

e) vai būtu pamatoti sagaidāms, ka pieteikuma iesniedzējs pieņemtu citas valsts aizsardzību, kurā viņš varētu pieprasīt pilsonību.

[..]

5. Ja dalībvalstis piemēro principu saskaņā ar kuru pieteikuma iesniedzēja pienākums ir pamatot starptautiskās aizsardzības pieteikumu un ja pieteikuma iesniedzēja paziņojumos norādīti[e] aspekti nav pamatoti ar dokumentāriem vai citādiem pierādījumiem, šiem aspektiem nav nepieciešams apstiprinājums, ja ir izpildīti šādi nosacījumi:

a) pieteikuma iesniedzējs pielicis patiesas pūles, lai pamatotu savu pieteikumu;

b) visas attiecīgās sastāvdaļas, kas ir pieteikuma iesniedzēja rīcībā, ir iesniegtas un ir sniegts pietiekams pamatojums attiecībā uz jebkādu citu attiecīgu sastāvdaļu neesamību;

c) pieteikums iesniedzēja paziņojumi tiek uzskatīti par saskaņotiem un ticamiem un nav pretrunā ar specifisku un vispārēju informāciju, kas pieejama par pieteikuma iesniedzēja lietu;

d) pieteikuma iesniedzējs [ir] iesniedzis starptautiskās aizsardzības pieteikumu pie pirmās iespējas, ja vien pieteikuma iesniedzējs nevar parādīt, ka viņam bijuši dibināti iemesli, kāpēc tas nav izdarīts, un

e) konstatēts, ka pieteikuma iesniedzējam kopumā var uzticēties."

10. Kvalificēšanas direktīvas 9. pantā ir definētas vajāšanas darbības. Šīm darbībām jābūt pietiekami smagām to rakstura dēļ, lai tās veidotu cilvēka pamattiesību, it īpaši neatņemamo tiesību (noteiktas ECPAK 15. panta 2. punktā), smagu pārkāpumu, vai jāietver vairāku pasākumu akumulācij[a], kas ir pietiekami smaga, lai būtu šāds cilvēka pamattiesību pārkāpums [15]. Fiziskas vai garīgas vardarbības darbības, ieskaitot seksuālu vardarbību, var atbilst vajāšanas darbību definīcijai [16]. Jābūt saiknei starp Kvalificēšanas direktīvas 10. pantā minētajiem iemesliem un 9. pantā [minētajām] vajāšanas darbībām [17].

11. 10. panta nosaukums ir "Vajāšanas iemesli". 10. panta 1. punkta d) apakšpunktā ir noteikts:

"uzskata, ka grupa veido īpašu sociālu grupu, jo īpaši, ja:

— šās grupas dalībniekiem piemīt kopīgas iedzimtas pazīmes vai kopēja pagātne, ko nevar mainīt, vai tiem piemīt kopējas pazīmes vai pārliecība, kas ir tik svarīga identitātei vai apziņai, ka personu nevar spiest no tās atteikties, un

— minētajai grupai attiecīgajā valstī ir īpatna identitāte, jo apkārtējā sabiedrība to uztver kā atšķirīgu;

atkarībā no apstākļiem izcelsmes valstī jēdziens īpaša sociāla grupa var ietvert grupu, kuras pamatā ir seksuālās orientācijas kopīgas pazīmes. Nevar uzskatīt par seksuālai orientācijai piederīgām tādas darbības, kas saskaņā ar dalībvalsts tiesību aktiem tiek uzskatītas par noziedzīgām. Varētu izskatīt ar dzimti saistītus aspektus, bet tie paši par sevi nerada prezumpciju par šā panta piemērojamību.

[..]

2. Novērtējot, vai pieteikuma iesniedzējam ir pamatotas bailes no vajāšanas, nav būtiski, vai pieteikuma iesniedzējam faktiski piemīt rases, reliģijas, valstspiederības, sociālās vai politiskās pazīmes, kas izraisa vajāšanu, ja vajāšanas dalībnieks attiecina uz pieteikuma iesniedzēju šādas pazīmes." [18]

Procedūru direktīva

12. Procedūru direktīvas mērķis ir ieviest minimālu satvaru procedūrām, piešķirot vai atņemot bēgļa statusu [19]. Tā tiek piemērota attiecībā uz visiem patvēruma pieteikumiem, kas iesniegti Savienības teritorijā [20]. Katrai dalībvalstij jānorāda lēmējiestāde, kas atbildīga par pieteikumu izvērtēšanu saskaņā ar Procedūru direktīvu [21].

13. 8. pantā ir noteiktas pieteikuma izvērtēšanas prasības. Dalībvalstīm jānodrošina, lai atbildīgās iestādes lēmumi par patvēruma pieteikumiem tiktu pieņemti pēc atbilstīgas izvērtēšanas. Šajā nolūkā dalībvalstīm jānodrošina, lai: a) pieteikumi tiktu izvērtēti un lēmumi tiktu pieņemti individuāli, objektīvi un taisnīgi; b) tiktu iegūta precīza un aktualizēta informācija no dažādiem avotiem, piemēram, no ANO Augstā komisāra bēgļu jautājumos (turpmāk tekstā – "*UNHCR*"), un c) darbiniekiem, kas izvērtē pieteikumus un pieņem lēmumus, būtu zināšanas par attiecīgiem standartiem, kas piemērojami patvēruma jomā, un tiesību aktiem bēgļu jautājumos [22].

15 — 9. panta 1. punkts.
16 — 9. panta 2. punkts.
17 — 9. panta 3. punkts.
18 — 10. pantā uzskaitītajos vajāšanas pamatos ietilpst rase, reliģija, tautība un politiskā pārliecība.
19 — Skat. Procedūru direktīvas preambulas 2., 3., 5., 7., 8., 10., 13. un 22. apsvērumu.
20 — 3. panta 1. punkts.
21 — 4. panta 1. punkts.
22 — 8. panta 2. punkts.

14. Ja pieteikums tiek noraidīts, lēmumā jāsniedz faktiskais un juridiskais pamatojums (9. panta 2. punkta pirmais apakšpunkts), un, pirms atbildīgā iestāde pieņem lēmumu, patvēruma meklētājam jādod iespēja tikt personiski intervētam par viņa pieteikumu apstākļos, kas ļauj viņam sniegt vispusīgu sava pieteikuma pamatojumu (12. pants).

15. 13. pantā ir noteiktas prasības attiecībā uz personisko interviju, kura parasti notiek bez citu ģimenes locekļu klātbūtnes apstākļos, kas nodrošina atbilstīgu konfidencialitāti, un ļauj patvēruma meklētājiem sniegt vispusīgu savu pieteikumu pamatojumu [23]. Šajā aspektā dalībvalstīm jānodrošina, lai persona, kas veic interviju, būtu pietiekami kompetenta, lai ņemtu vērā personiskos vai vispārējos apstākļus, kas saistīti ar pieteikumu, tostarp patvēruma meklētāja kultūras izcelsmi vai neaizsargātību, ciktāl tas ir iespējams, un jāizvēlas tulks, kurš ir spējīgs nodrošināt atbilstīgu saziņu starp patvēruma meklētāju un personu, kas veic interviju [24].

16. 14. pantā ir noteikts, ka dalībvalstīm jānodrošina, lai tiktu sagatavots rakstisks ziņojums par katru personisko interviju, kurā ietverta vismaz būtiskā informācija, ko sniedzis patvēruma meklētājs attiecībā uz pieteikumu, saskaņā ar Kvalificēšanas direktīvas 4. panta 2. punktu un lai patvēruma meklētājiem būtu savlaicīgi iespējams piekļūt šim ziņojumam [25]. Dalībvalstis var pieprasīt patvēruma meklētāja apstiprinājumu personiskās intervijas ziņojuma saturam [26].

17. Dalībvalstīm jādod iespēja patvēruma meklētājiem uz sava rēķina konsultēties ar juridisko vai citu padomdevēju atbilstoši valsts tiesību aktiem, lai saņemtu padomu par patvēruma pieteikumiem [27].

18. 23. pants "Izvērtēšanas procedūra" ir Procedūru direktīvas III nodaļā, kurā ir noteiktas pirmajā instancē ievērojamās procedūras. Dalībvalstīm patvēruma pieteikumi jāizskata izvērtēšanas procedūrā saskaņā ar pamatprincipiem, kas izklāstīti šīs direktīvas II nodaļā. Tām jānodrošina, lai šāda procedūra tiktu pabeigta, cik ātri vien iespējams, neskarot atbilstīgu un pilnīgu izvērtēšanu [28].

19. 39. pantā ir noteikts, ka dalībvalstīm jānodrošina, lai patvēruma meklētājiem būtu efektīva tiesiskā aizsardzība tiesā vai tribunālā, cita starpā saistībā ar pieņemto lēmumu par to pieteikumu [29].

## Valsts tiesību akti

20. Atbilstoši iesniedzējtiesas sniegtajam valsts tiesību aktu skaidrojumam pieteikuma iesniedzējam ir pienākums pierādīt ticamību patvēruma pieteikuma motīviem un iesniegt attiecīgu informāciju šī pieteikuma pamatojumam. Tad kompetentās iestādes uzaicina pieteikuma iesniedzēju uz divām intervijām. Iesniedzējiem ir pieejami tulka pakalpojumi un juridiskā palīdzība, lai saņemtu juridisku konsultāciju. Pieteikuma iesniedzējam tiek paziņots par intervijas ziņojumu. Tad viņam ir iespēja lūgt šajā ziņojumā izdarīt grozījumus un iesniegt papildu informāciju. Atbildīgais ministrs pieņem lēmumu par pieteikuma iesniedzēja patvēruma pieteikumu un paziņo pieteikuma iesniedzējam par plānoto lēmumu, pirms tas kļuvis galīgs, un tajā brīdī pieteikuma iesniedzējs var izteikt rakstveida apsvērumus. Tad ministrs paziņo pieteikuma iesniedzējam par savu galīgo lēmumu, kuru pieteikuma iesniedzējs var pārsūdzēt, ceļot tiesā prasību pārskatīt lēmumu [30].

23 — 13. panta 1., 2. un 3. punkts.

24 — 13. panta 3. punkta a) un b) apakšpunkts.

25 — 14. panta 1. un 2. punkts.

26 — 14. panta 3. punkts.

27 — 15. panta 1. punkts.

28 — 23. panta 2. punkts.

29 — 39. panta 1. punkta a) apakšpunkts.

30 — Valsts tiesību normas ir noteiktas *Vreemdelingenwet* 2000 (2000. gada Ārvalstnieku likuma) 31. panta 1. punktā, *Vreemdelingenbesluit* 2000 (2000. gada Ārvalstnieku dekrēta) 3. panta 111. punktā un *Voorschrift Vreemdelingen* 2000 (2000. gada Ārvalstnieku noteikumu) 3. panta 35. punktā. Vadlīnijas par šīm normām ir *Vreemdelingencirculaire* 2000 (2000. gada Ārvalstnieku apkārtraksts), īpaši C2/2.1., C2/2.1.1. un C14/2.1.–C14/2.4. punktā.

## Fakti, tiesvedība un prejudiciālais jautājums

21. Saskaņā ar *Vreemdelingenwet* 2000 *A*., *B*. un *C*. ir iesnieguši Nīderlandes iestādēm lūgumus piešķirt pagaidu uzturēšanās atļaujas (patvērumam), pamatojoties uz to, ka viņiem ir patiešām pamatotas bailes no vajāšanas savās attiecīgajās izcelsmes valstīs, jo viņi ir homoseksuāli vīrieši.

22. *A*. bija iepriekš iesniedzis lūgumu piešķirt bēgļa statusu, pamatojoties uz savu dzimumorientāciju, kuru ministrs noraidīja kā nepatiesu. Ar 2011. gada 12. jūlija lēmumu ministrs noraidīja arī nākamo *A*. lūgumu piešķirt bēgļa statusu, pamatojoties uz to, ka viņš neatzīst *A*. pamatojumu par ticamu. Ministrs atzina, ka tas, ka *A*. izteicis vēlmi piedalīties testā, lai pierādītu, ka ir homoseksuāls, nenozīmē, ka viņam beznosacījumu veidā jāatzīst *A*. paša apgalvotā dzimumorientācija, neveicot nekādu ticamības pārbaudi.

23. Attiecībā uz *B*. ministrs secināja, ka viņa pieteikums nav ticams, jo tas ir paviršs un neskaidrs gan par *B*. seksuālajām attiecībām ar draugu jaunībā, gan par *B*. apgalvojumu par viņa pašatklāsmi, ka viņš ir homoseksuāls. Pēc ministra domām, tā kā *B*. ir no musulmaņu ģimenes un no valsts, kurā homoseksualitāte netiek atzīta, viņam būtu jāspēj sniegt detaļas par savām jūtām un to, kā viņš nonācis līdz sapratnei par savu homoseksualitāti. Ar 2012. gada 1. augustā izdoto lēmumu ministrs noraidīja *B*. lūgumu piešķirt bēgļa statusu.

24. Ministrs atzina, ka *C*. pieteikumam nav ticamības par homoseksualitāti, jo viņa pamatojums ir nesaskanīgs. *C*. apgalvoja, ka tikai pēc tam, kad viņš pameta savu izcelsmes valsti, viņš spēja saprast, ka, iespējams, viņš ir homoseksuāls. Viņš uzskatīja, ka šādas jūtas viņam ir bijušas kopš 14 vai 15 gadu vecuma, un informēja kompetentās iestādes, ka Grieķijā viņam ir bijušas dzimumattiecības ar vīrieti. Tomēr pirms tam viņš savu pieteikumu bēgļa statusa piešķiršanai pamatoja ar to, ka viņam savā izcelsmes valstī ir bijušas problēmas, jo viņam bijušas dzimumattiecības ar darba devēja meitu. Ministrs atzina, ka *C*. varēja un viņam bija jāpaziņo par savu dzimumorientāciju sākotnējā procedūrā. Ministrs uzskatīja, ka tas, ka *C*. iesniedzis filmu, kurā viņš redzams, veicot seksuālas darbības ar vīrieti, nepierāda, ka viņš ir homoseksuāls. Turklāt *C*. neesot spējis sniegt skaidru norādi par to, kā viņš uzzinājis par savu dzimumorientāciju, un neesot spējis atbildēt uz tādiem jautājumiem kā par Nīderlandē esošo organizāciju, kas aizsargā homoseksuāļu tiesības, identifikāciju. Ar 2012. gada 8. oktobrī izdoto lēmumu ministrs noraidīja *C*. lūgumu piešķirt bēgļa statusu.

25. *A., B*. un *C*. pārsūdzēja ministra lēmumus procedūrā, lūdzot pagaidu noregulējumu *Rechtbank 's-Gravenhage* (turpmāk tekstā – "*Rechtbank*") [Hāgas tiesa]. Attiecīgi 2011. gada 9. septembrī, 2012. gada 23. augustā un 2012. gada 30. oktobrī pārsūdzības tika noraidītas kā nepamatotas. Katrs no iesniedzējiem secīgi pārsūdzēja *Rechtbank* spriedumu noraidīt viņa pārsūdzību *Raad van State*.

26. Savā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniedzējtiesa ir tieši ņēmusi vērā divas Tiesā izskatītas lietas: *Y* un *Z*[31], kurās jau ir pieņemts spriedums, un *X, Y* un *Z*[32] (kuru *Raad van State* iesniedza 2012. gada 18. aprīlī), kuru Tiesa tad vēl skatīja. Pēdējā lietā cita starpā tika lūgts skaidrojums, vai homoseksuāli orientēti ārvalstnieki veido īpašu sociālo grupu Kvalificēšanas direktīvas 10. panta 1. punkta d) apakšpunkta izpratnē. Pārsūdzību izskatīšana pamatlietā ir apturēta līdz brīdim, kad būs zināms rezultāts lietā *X., Y*. un *Z*.

27. Pamatlietā *A., B*. un *C*. apgalvoja, ka ministrs ir kļūdījies, pieņemot lēmumu, jo viņš nav balstījis savu lēmumu par to, vai viņi ir homoseksuāli, uz viņu attiecīgajiem paziņojumiem par dzimumorientāciju. Viņi apgalvoja, ka ministra nostāja ir pretēja Hartas 1., 3., 4., 7. un 21. pantam, ciktāl tā ir apgalvotās dzimumorientācijas noliegums.

31 — Spriedums *Y*. un *Z*., C-71/11 un C-99/11, EU:C:2012:518, par reliģiskās pārliecības jēdzienu atbilstoši Kvalificēšanas direktīvas 10. panta 1. punkta b) apakšpunktam.

32 — Spriedums *X*, *Y* un *Z*, C-199/12, C-200/12 un C-201/12, EU:C:2013:720.

28. Iesniedzējtiesa uzskatīja, ka apgalvotās dzimumorientācijas pārbaude ir sarežģītāka nekā citu Kvalificēšanas direktīvas 10. panta 1. punktā uzskaitīto vajāšanas pamatu pārbaude. Šajā ziņā tā norādīja, ka dalībvalstīs šādas pārbaudes nenotiek vienveidīgi[33]. Tomēr tā novērtēja pieteikuma iesniedzēju norādījumus, ka ministram bija pienākums atzīt apgalvoto dzimumorientāciju un viņš nevarēja to pārbaudīt kā apšaubāmu. Ņemot vērā šos apsvērumus, kā arī Tiesas spriedumu apvienotajās lietās *Y* un *Z* un apvienotās lietas *X, Y* un *Z* (kas tobrīd bija izskatīšanā), *Raad van State* vēlējās saņemt norādījumus par to, vai ES tiesību akti nosaka ierobežojumus pārbaudei, kuru kompetentās valsts iestādes var veikt attiecībā uz pieteikuma iesniedzēja bēgļa statusa saņemšanai apgalvoto dzimumorientāciju. Tāpēc tā uzdeva Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Kādas robežas ir noteiktas [Kvalificēšanas direktīvā] un [Hartā], it īpaši tās 3. un 7. pantā, veidam, kādā tiek novērtēta apgalvotas dzimumorientācijas ticamība, vai šīs robežas ir nošķiramas no robežām, kuras tiek piemērotas, pārbaudot citu vajāšanas iemeslu ticamību, un, ja tā, kādā aspektā?"

29. Rakstveida apsvērumus iesniedza *A*. un *B*., *UNHCR*, Nīderlande, Beļģija, Čehija, Francija, Vācija un Grieķija, un Eiropas Komisija. Atskaitot *B*., Čehiju un Vāciju, visi lietas dalībnieki 2014. gada 25. februāra tiesas sēdē sniedza mutvārdu apsvērumus.

## Vērtējums

### *Ievada piezīmes*

30. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Ženēvas konvencija veido pamatu bēgļu aizsardzības starptautiski tiesiskajam režīmam. Kvalificēšanas direktīva tika pieņemta, lai palīdzētu dalībvalstu kompetentajām iestādēm piemērot šo konvenciju, pamatojoties uz kopīgiem jēdzieniem un kritērijiem[34]. Tāpēc šīs direktīvas interpretācija ir jāveic, ņemot vērā tās vispārējo struktūru un mērķi un saderīgi ar Ženēvas konvenciju un citiem atbilstošiem līgumiem, kas ir paredzēti LESD 78. panta 1. punktā. Turklāt Kvalificēšanas direktīva arī interpretējama saderīgi ar Hartā atzītajām tiesībām[35].

31. KEPS ietvaros Procedūru direktīva ir kopējs garantiju ietvars, kas ļauj nodrošināt pilnīgu Ženēvas konvencijas un pamattiesību ievērošanu dalībvalstu procedūrās, piešķirot un atņemot bēgļa statusu[36].

32. Tomēr ne pašā Procedūru direktīvā, ne Ženēvas konvencijā vai Hartā nav noteikti īpaši noteikumi par to, kā novērtējama iesniedzēja, kurš lūdz piešķirt bēgļa statusu, pamatojoties uz jebkuru Kvalificēšanas direktīvas 10. panta 1. punktā nosaukto pamatu, ticamība, tai skaitā, ka viņš pieder īpašai sociālajai grupai savas homoseksuālās orientācijas dēļ. Tāpēc šis vērtējums ir valsts tiesiskā regulējuma jomā[37], bet ES tiesību akti var ierobežot dalībvalstu rīcības brīvību attiecībā uz to, kādus noteikumus tās var piemērot, novērtējot patvēruma meklētāju ticamību.

33 — Skat. Sabine Jansen un Thomas Spijkerboer publicēto ziņojumu, *Fleeing homophobia – asylum claims related to sexual orientation and gender identity in Europe* (turpmāk tekstā – "*Fleeing homophobia*"), Vrije Universität Amsterdam, 2011.

34 — Spriedumi *Salahadin Abdulla* u.c. C-175/08, C-176/08, C-178/08 un C-179/08, EU:C:2010:105, 52. punkts; *Y*. un *Z*., EU:C:2012:518, minēts iepriekš 31. zemsvītras piezīmē, 47. punkts, un *X*., *Y*. un *Z*., EU:C:2013:720, minēts iepriekš 32. zemsvītras piezīmē, 39. punkts.

35 — Spriedums *X*, *Y* un *Z*, EU:C:2013:720, minēts iepriekš 32. zemsvītras piezīmē, 40. punkts. Skat. arī Hartas 10. pantu.

36 — Skat. Procedūru direktīvas preambulas 2., 3., 5., 7. un 8. apsvērumu un tās 1. pantu. Skat. arī spriedumu *Samba Diouf*, C-69/10, EU:C:2011:524, 34. punkts.

37 — Skat. pastāvīgo judikatūru līdz pat spriedumam *Rewe Zentralfinanz*, 33/76, EU:C:1976:188, 5. punkts; nesenāks spriedums *Unibet*, C-432/05, EU:C:2007:163, 39. punkts.

*Kvalificēšana par bēgli*

33. Kā iesniedzējtiesa paskaidro, šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet no tās pašas tiesas iepriekšējā lūguma lietā *X., Y.* un *Z.*[38]. Daži jautājumi par Kvalificēšanas direktīvas interpretāciju, ciktāl tā piemērojama pieteikumiem piešķirt bēgļa statusu, pamatojoties uz dzimumorientāciju, tika atrisināti ar Tiesas spriedumu tajā lietā. Tiesa apstiprināja, ka homoseksuāla orientācija ir pamats apgalvojumam, ka iesniedzējs ir piederīgs īpašai sociālajai grupai šīs direktīvas 10. panta 1. punkta d) apakšpunkta izpratnē[39]. Tiesa izskaidroja, ka nav ļauts sagaidīt, ka šādi pieteikuma iesniedzēji kā īpaši izturētos, piemēram, paužot savu dzimumorientāciju atturīgi vai to slēpjot savā izcelsmes valstī[40]. Attiecībā uz novērtējumu, vai ir pamatotas bailes no vajāšanas, Tiesa nosprieda, ka kompetentajām iestādēm jānoskaidro, vai konkrētie apstākļi ir vai nav uzskatāmi par tādiem draudiem, kas attiecīgajai personai, ņemot vērā viņas individuālo situāciju, liek pamatoti baidīties no faktiskas vajāšanas[41]. Riska nozīmīguma vērtējums katrā konkrētajā gadījumā jāveic uzmanīgi un rūpīgi, un tas balstāms vienīgi uz faktu un apstākļu konkrētu vērtējumu saskaņā ar normām, kas ir paredzētas tostarp Kvalificēšanas direktīvas 4. pantā[42].

34. Šī lieta ir izspriežama, ņemot vērā šo pamatojumu. Tāpēc Tiesai nav jānospriež, piemēram, vai pieteikuma iesniedzējam, kurš apgalvo, ka ir homoseksuāls, automātiski piešķirams bēgļa statuss dalībvalstī. Tā vietā tiesību aktu struktūrā noteiktie soļi vispirms paredz noteikt, vai pieteikuma iesniedzējs ir piederīgs īpašai sociālajai grupai[43]. Aizsardzība nodrošināma arī gadījumos, kad iesniedzējs nav piederīgs (šeit – homoseksuālai) grupai, bet tiek uzskatīts par tādu[44]. Tad nosakāms, vai konkrētajam pieteicējam ir pamatotas bailes no vajāšanas[45].

35. Iesniedzējtiesas lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu nav norādīts, vai jautājums ir par Kvalificēšanas direktīvas 10. panta 2. punktu kā tādu. Uzdotais jautājums ir izteikts minimālā kontekstā un, attiecīgi, ir diezgan abstrakts. Tāpēc koncentrēšos uz to, vai atbilstoši ES tiesību aktiem ir pieļaujams kompetentajām valsts iestādēm pārbaudīt, vai iesniedzējs ir piederīgs īpašai sociālajai grupai 10. panta 1. punkta d) apakšpunkta izpratnē, pamatojoties uz viņa homoseksualitāti (nevis tikai pieņemot viņa apgalvojumu par to), kā veicams ikviens pārbaudes process un vai ir ierobežojumi veidiem, kādā šis jautājums novērtējams.

*Paša apgalvota dzimumorientācija*

36. Visi, kas Tiesā iesniedza apsvērumus, norādīja, ka personas seksualitāte ir ārkārtīgi sarežģīts jautājums, kas saistīts ar personas identitāti un tās privātās dzīves jomu. Turklāt visi lietas dalībnieki piekrīt, ka nav objektīvas metodes, lai pārbaudītu apgalvotu dzimumorientāciju. Tomēr ir dažādi viedokļi jautājumā par to, vai dalībvalstu kompetentajām iestādēm jāpārbauda, vai pieteikuma iesniedzējs ir homoseksuāls un tādējādi piederīgs sociālajai grupai Kvalificēšanas direktīvas 10. panta 1. punkta d) apakšpunkta izpratnē.

37. Gan *A.*, gan *B.* norāda, ka vienīgi pats pieteikuma iesniedzējs spēj noteikt savu seksualitāti un ka neesot saderīgi ar tiesībām uz privāto dzīvi[46], ka dalībvalstu kompetentās iestādes pārbauda apgalvoto dzimumorientāciju. *A.* norāda, ka homoseksualitātei nav vispārēja raksturojuma un nav vienprātības par faktoriem, kas ietekmē šādu dzimumorientāciju. Ņemot vērā šos apstākļus, valsts iestādes nav tiesīgas

38 — Skat. iepriekš 28. punktu.

39 — Spriedums *X, Y* un *Z*, EU:C:2013:720, minēts iepriekš 32. zemsvītras piezīmē, 46. un 47. punkts.

40 — Spriedums *X, Y* un *Z*, EU:C:2013:720, minēts iepriekš 32. zemsvītras piezīmē, 67.–69. punkts.

41 — Spriedums *X, Y* un *Z*, EU:C:2013:720, minēts iepriekš 32. zemsvītras piezīmē, 72. punkts un tajā minētā judikatūra.

42 — Spriedums *X, Y* un *Z*, EU:C:2013:720, minēts iepriekš 32. zemsvītras piezīmē, 73. punkts un tajā minētā judikatūra.

43 — Kvalificēšanas direktīvas 10. panta 1. punkta d) apakšpunkts.

44 — Kvalificēšanas direktīvas 10. panta 2. punkts.

45 — Kvalificēšanas direktīvas 2. panta c) punkts un 9. pants.

46 — Kā interpretējusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa (turpmāk tekstā – "Strasbūras tiesa").

aizstāt iesniedzēja apgalvoto dzimumorientāciju ar savu vērtējumu. Visas dalībvalstis, kas Tiesai iesniegušas apsvērumus, norāda, ka viņu attiecīgās valsts iestādes patur tiesības pārbaudīt pieteikuma iesniedzēja apgalvotās dzimumorientācijas ticamību. Komisija atbalsta šo viedokli, norādot, ka tas ir saderīgi ar Kvalificēšanas direktīvas 4. pantu. *UNHCR* norāda, ka iesniedzēja paziņojuma par savu dzimumorientāciju pārbaude ir normāla faktisko apstākļu novērtējuma sastāvdaļa šādās lietās un tas ir sākumpunkts šī jautājuma izvērtēšanā [47].

38. Arī es piekrītu, ka personas dzimumorientācija ir sarežģīts jautājums, kas nesaraujami ir saistīts ar viņa identitāti, kura ietilpst viņa privātās dzīves jomā. Tāpēc tas, vai personas apgalvotā dzimumorientācija būtu atzīstama, kompetentajām valsts iestādēm neveicot tālāku izvērtēšanu, ir novērtējams šādā kārtībā. Pirmkārt, tiesības uz privāto dzīvi ir nodrošinātas ar Hartas 7. pantu un aizsardzība pret diskrimināciju, tai skaitā dzimumorientācijas dēļ, ir tieši noteikta 21. panta 1. punktā. Šīs tiesības atbilst ECPAK 8. pantam, nepieciešamības gadījumā aplūkojot to kopsakarā ar ECPAK 14. pantu [48]. Tomēr tās nav neatņemamo tiesību starpā, no kurām nav iespējamas atkāpes [49]. Otrkārt, Strasbūras tiesa ir nospriedusi, ka jēdziens "privātā dzīve" ir plašs un tam nav izsmeļošas definīcijas. Tas aptver personas fizisko un psiholoģisko neaizskaramību, ieskaitot tādas sastāvdaļas kā dzimumorientācija un dzimumdzīve, kas ietilpst ECPAK 8. panta aizsargātajā personīgajā jomā [50].

39. Treškārt, lietās par dzimuma identitāti un transseksualitāti Strasbūras tiesa ir noteikusi, ka personīgās autonomijas jēdziens ir nozīmīgs princips, kas ir pamatā ECPAK 8. panta garantijām [51]. Lai gan minētajā spriedumā esošie jautājumi nav tieši tādi paši kā jautājumi par dzimumorientāciju, es uzskatu, ka tas sniedz vērtīgu padomu [52]. Strasbūras tiesai nav bijusi iespēja lemt par to, vai ECPAK 8. pants nodrošina tiesības uz to, lai kompetentās iestādes nepārbaudītu apgalvoto dzimumorientāciju, īpaši pieteikuma bēgļa statusa piešķiršanai kontekstā. Es izprotu pastāvošo judikatūru kā tādu, kas to nosaka, jo personīgās autonomijas jēdziens ir nozīmīgs princips, kas ir pamatā ECPAK 8. pantā noteiktās aizsardzības interpretācijai, tā ka personām ir tiesības pašām noteikt savu identitāti, kas ietver tiesības pašām noteikt savu dzimumorientāciju.

40. Tāpēc paša pieteikuma iesniedzēja noteiktajai dzimumorientācijai ir nozīmīga loma bēgļa statusa pieteikuma novērtēšanas procesā atbilstoši Kvalificēšanas direktīvas 4. pantam. Es piekrītu *UNHCR*, ka šādi paziņojumi ir vismaz novērtēšanas procesa sākums. Bet vai dalībvalstīm ir liegts pārbaudīt šādus paziņojumus?

47 — Ciktāl tas attiecas uz *UNHCR* (noderīgo) iejaukšanos, atzīmēšu, ka *UNHCR* Vadlīniju par starptautisko aizsardzību Nr. 9 (turpmāk tekstā – "*UNHCR* vadlīnijas") 7. punktā ir atsauce uz 2007. gadā pieņemtajiem Jogjakartas principiem par starptautisko cilvēktiesību piemērošanu attiecībā uz dzimumorientāciju un dzimuma identitāti (turpmāk tekstā – "Jogjakartas principi"). Jogjakartas principi nav juridiski saistoši, tomēr tie atspoguļo noteiktos starptautisko tiesību principus. Jogjakartas principu preambulas 4. punktā "dzimumorientācija" attiecas uz personas spējām uz dziļu, emocionālu pieķeršanos un seksuālu pievilkšanos attiecībā uz intīmām seksuālām attiecībām ar pretēja vai tā paša dzimuma, vai vairāk nekā viena dzimuma personām".

48 — Strasbūras tiesa ir izskatījusi vairākas lietas par diskrimināciju dzimumorientācijas dēļ privātās un ģimenes dzīves jomā; skat. ECT 2013. gada 19. februāra spriedumu lietā *X* u.c. pret Austriju [LP], Nr. 19010/07, 92. punkts un tajā minētā judikatūra, *ECHR* Nr. 2003, par ECPAK 8. panta interpretāciju atsevišķi un par šo normu, aplūkojot to kopsakarā ar ECPAK 14. pantu.

49 — Skat. iepriekš 6. zemsvītras piezīmi.

50 — ECT 2003. gada 12. septembra spriedums lietā *Van Kück* pret Vāciju, Nr. 35968/97, 69. punkts un tajā minētā judikatūra, *ECHR* Nr. 2003-VII.

51 — ECT spriedums lietā *Van Kück* pret Vāciju, minēts iepriekš 50. zemsvītras piezīmē, 69. un 73.–75. punkts.

52 — Skat., piemēram, ECT 2002. gada 11. jūlija spriedumu lietā *Christine Goodwin* pret Apvienoto Karalisti [LP], Nr. 28957/95, *ECHR* Nr. 2002-VI, un *Van Kück* pret Vāciju, minēts iepriekš 50. zemsvītras piezīmē. Spriedumā lietā *Goodwin* jautājums bija par to, vai, neatzīstot iesniedzēja dzimuma maiņu, Apvienotā Karaliste ir pārkāpusi noteiktus pienākumus, it īpaši, viņas tiesības uz privāto dzīvi. Iesniedzēja lietā *Van Kück* apgalvoja, ka ar Vācijas tiesas spriedumiem un saistītajām procedūrām, noraidot viņas prasības atlīdzināt ārstniecības izdevumus, kas radušies par dzimuma maiņas terapiju, cita starpā ir pārkāptas viņas tiesības uz privāto dzīvi, ciktāl tiesa pieprasīja pierādījumus, kas apliecinātu, ka dzimuma maiņa ir bijusi vienīgā iespējamā terapija viņas stāvoklim.

*Vērtējums atbilstoši Kvalificēšanas direktīvai*

41. Kvalificēšanas direktīvas 4. pantā dalībvalstīm ir noteikts pienākums novērtēt visus starptautiskās aizsardzības pieteikumus. Nav noteikta atšķirība starp dažādiem vajāšanas pamatiem, kas uzskaitīti šīs direktīvas 10. pantā. Tas nozīmē, ka iesniedzēji, kuri lūdz piešķirt bēgļa statusu, pamatojoties uz to, ka viņi ir homoseksuāli un ir piederīgi īpašai sociālajai grupai 10. panta 1. punkta d) apakšpunkta izpratnē, nav atbrīvoti no direktīvā paredzētā novērtēšanas procesa [53].

42. 4. panta 1. punktā dalībvalstīm ir ļauts uzlikt pieteikuma iesniedzējiem par pienākumu "[..] pēc iespējas ātrāk iesniegt visas sastāvdaļas, kas nepieciešamas, lai pamatotu starptautiskās aizsardzības pieteikumu [..]" [54]. Šī norma arī uzliek dalībvalstīm pozitīvu pienākumu sadarboties ar pieteikuma iesniedzēju, lai novērtētu attiecīgās pieteikuma sastāvdaļas. Novērtējums veicams individuāli, un tajā jāņem vērā pieteikuma iesniedzēja individuālais stāvoklis un personīgie apstākļi [55]. Kvalificēšanas direktīvas 4. panta 5. punktā ir atzīts, ka pieteikuma iesniedzējs ne vienmēr var pamatot savu apgalvojumu ar dokumentāriem vai citādiem pierādījumiem. Tāpēc šādi pierādījumi nav nepieciešami, ja ir ievēroti 4. panta 5. punkta a)–e) apakšpunkta kumulatīvie nosacījumi [56].

43. Ja pieteikuma iesniedzējs atsaucas uz direktīvas 10. panta 1. punkta d) apakšpunktu, lūdzot bēgļa statusu, pamatojoties uz to, ka viņš ir piederīgs īpašai sociālajai grupai savas dzimumorientācijas dēļ, manuprāt, ir praktiski nenovēršami, ka tiek iesaistīts direktīvas 4. panta 5. punkts. Nav viegli objektīvi pārbaudīt apgalvoto dzimumorientāciju; un, visdrīzāk, nebūs dokumentāru vai citu pierādījumu, kas pamatotu pieteikuma iesniedzēja paša sniegto apgalvojumu par savu dzimumorientāciju [57]. Tāpēc par galveno jautājumu kļūst ticamība.

44. Vai pieteikuma iesniedzēja ticamības novērtējums ir saderīgs ar Hartu un pamattiesību ievērošanu?

45. Es uzskatu, ka jā.

46. Hartas 18. pantā ir nodrošinātas tiesības uz patvērumu, pienācīgi ņemot vērā Ženēvas konvencijas un Līgumu noteikumus. ECPAK nav atbilstīgu tiesību, lai gan 7. protokola 1. pantā ir noteiktas atsevišķas procesuālas garantijas ārzemnieku izraidīšanas gadījumā. Attiecībā uz bēgļa statusa pieteikumiem Strasbūras tiesa ir atzinusi, ka līgumslēdzējām valstīm saskaņā ar starptautiskajām tiesībām (ievērojot savus līgumiskos pienākumus) ir tiesības kontrolēt ārvalstnieku ieceļošanu, uzturēšanos un izraidīšanu no savas teritorijas [58]. Tas nepārsteidz. Piemērojot patvēruma politiku, dalībvalstīm ir pienākums noteikt, kuriem patiesi ir nepieciešama aizsardzība, un pieņemt tos kā bēgļus. Vienlaicīgi tām ir tiesības atteikt palīdzību viltus iesniedzējiem.

47. Tas, vai iesniedzējs ir piederīgs kādai īpašai sociālajai grupai 10. panta 1. punkta d) apakšpunkta izpratnē (vai tiek uzskatīts par piederīgu atbilstoši 10. panta 2. punktam), ir nesaraujami saistīts ar jautājumu par to, vai tam ir pamatotas bailes no vajāšanas [59]. Patiesā riska esamības novērtēšanai noteikti jābūt stingrai [60], to veicot uzmanīgi un rūpīgi. Šādās lietās ir svarīgi ar personas neaizskaramību, individuālo brīvību un Eiropas Savienības pamatvērtībām saistītie jautājumi [61].

53 — Skat. Kvalificēšanas direktīvas preambulas 11. apsvērumu un Ženēvas konvencijas 3. pantā un Hartas 21. pantā paredzēto diskriminācijas aizlieguma principu.

54 — 4. panta 1. punktā minētie elementi ir detalizēti uzskaitīti 4. panta 2. punktā, skat. iepriekš 9. punktu. Skat. arī spriedumu *M. M.*, C-277/11, EU:C:2012:744, 73. punkts.

55 — Kvalificēšanas direktīvas 4. panta 3. punkta c) apakšpunkts. Skat. arī Procedūru direktīvas 8. panta 2. punktu.

56 — Skat. iepriekš 9. punktu.

57 — Skat. tālāk 60. un 61. punktu.

58 — ECT 2012. gada 18. decembra spriedums lietā *F. N.* u.c. pret Zviedriju, Nr. 28774/09, 65. punkts un tajā minētā judikatūra.

59 — Kvalificēšanas direktīvas 2. panta 1. punkta c) apakšpunkta izpratnē.

60 — ECT 2013. gada 27. jūnija spriedums lietā *M. K. N.* pret Zviedriju, Nr. 72413/10, 27. punkts un tajā minētā judikatūra.

61 — Spriedums *Salahadin Abdulla* u.c., EU:C:2010:105, minēts iepriekš 34. zemsvītras piezīmē, 90. punkts.

48. Lai gan pieteikuma iesniedzēja apgalvotajai dzimumorientācijai vienmēr jābūt sākuma punktam, kompetentajām valsts iestādēm ir tiesības pārbaudīt šo apgalvojuma sastāvdaļu kopā ar visām pārējām sastāvdaļām, lai novērtētu, vai tam ir pamatotas bailes no vajāšanas Kvalificēšanas direktīvas un Ženēvas konvencijas izpratnē.

49. Tāpēc tas acīmredzami nozīmē, ka pieteikumi par bēgļa statusa piešķiršanu, pamatojoties uz dzimumorientāciju, tāpat kā visi citi pieteikumi par bēgļa statusa piešķiršanu, atbilstoši Kvalificēšanas direktīvas 4. pantam ir pakļauti novērtēšanas procesam. Tomēr šī novērtēšana ir jāveic, ievērojot Hartā nodrošinātās indivīda tiesības. (Tiktāl pusēm ir vienprātība.)

*Ticamības novērtēšana*

50. Ne Kvalificēšanas direktīvā, ne Procedūru direktīvā nav īpašu noteikumu par to, kā novērtējama pieteikuma iesniedzēja ticamība. Tāpēc vispārējā nostāja ir tāda, ka, neesot ES noteikumiem par šo jautājumu, katras dalībvalsts iekšējā tiesību sistēmā nosakāmi procesuālie nosacījumi, kas regulē likumīgu rīcību, kura paredzēta, lai nodrošinātu ar ES tiesībām piešķirto aizsardzību [62].

51. Vai šī vispārējā nostāja ir ierobežojama atbilstoši ES tiesību aktiem?

52. *A.* un *B.* norāda, ka visos novērtējumos jānosaka fakti, kas saistīti ar pieteikuma iesniedzēja aprakstu un kas pamato viņa lūgumu piešķirt bēgļa statusu, un ka nākamā posma (sadarbības process starp pieteikuma iesniedzēju un valsts iestādēm) mērķis ir noteikt, vai šie fakti var tikt apstiprināti. No pieteikuma iesniedzējiem nevar lūgt pamatot lūgumus piešķirt bēgļa statusu tā, ka tas mazinātu to cieņu un personas neaizskaramību. Attiecīgi, tādas metodes kā medicīniskas pārbaudes, izjautāšana par iesniedzēja seksuālo pieredzi vai attiecīgā iesniedzēja salīdzināšana ar homoseksuāļu stereotipiem nav saderīgas ar Hartu [63].

53. Nīderlande norāda, ka Kvalificēšanas direktīvas 4. pantā nav noteikts, kā jāpārbauda pieteikuma iesniedzēja apgalvojums par viņa paša seksualitāti. Tāpēc dalībvalstīm tas jānosaka savos valsts tiesību aktos. Čehijas Republika norāda, ka izmantojamas metodes, kas vismazāk aizskartu pieteikuma iesniedzēja privāto dzīvi. Tomēr nav izslēdzama citu procedūru izmantošana, ja mazāk aizskarošas metodes neapstiprina iesniedzēja ticamību un ja viņš tam piekrīt. Francijas, Vācijas un Grieķijas valdības piekrīt, ka *UNHCR* vadlīnijas sniedz noderīgas norādes par ticamības pārbaudes procesu. Vācija norāda, ka pseidomedicīniski testi vai lūgums iesniedzējiem veikt seksuālas darbības, lai noskaidrotu viņu dzimumorientāciju, būtu pretēji Hartas 1. pantam. Arī Beļģijas valdība uzsaka *UNHCR* vadlīnijas, norādot, ka nav klīniski vai zinātniski jāpārbauda iesniedzēja dzimumorientācija. Svarīgi ir tas, vai pieteikuma iesniedzēja apraksts ir ticams. Tiesības uz privāto dzīvi jau ir pienācīgi ņemtas vērā Kvalificēšanas direktīvas un Procedūru direktīvas tekstā. Tāpēc uz šīm tiesībām nevar atkārtoti pamatoties, lai samazinātu novērtēšanas stingrību vai radītu lielāku elastību noteikumos par labu patvēruma meklētājiem, kuri apgalvo, ka ir homoseksuāli.

54. *UNHCR* dažādās iztirzājamās ticamības novērtēšanas metodes ir iedalītas divās kategorijās. Dažas, kuras visos gadījumos ir pretējas Hartai, tajā raksturotas kā esošas "melnajā sarakstā". Tās attiecas uz: uzmācīgu izjautāšanu par pieteikuma iesniedzēja seksuālo darbību detaļām, medicīniskām vai pseidomedicīniskām pārbaudēm un tādām aizskarošām prasībām saistībā ar pierādījumiem kā lūgums pieteikuma iesniedzējam iesniegt fotogrāfijas, kurās viņš redzams, veicot seksuālas darbības. *UNHCR* otrā kategorija ir raksturota kā "pelēkais saraksts" – tas attiecas uz darbībām, kuras, ja tās netiek piemērotas pienācīgi vai sensitīvi, var kļūt pretējas Hartai. Pelēkajā sarakstā ir tādas darbības kā secināšana, ka iesniedzējam nav ticamības, jo tas nav norādījis savu dzimumorientāciju kā pamatu

62 — Skat., piemēram, spriedumu *Agrokonsulting*, C-93/12, EU:C:2013:432, 36. punkts.

63 — Prasītāji atsaucas uz Hartas 1., 3., 4. (neatņemamās tiesības), 7., 18., 19., 21. un 41. pantu.

lūgumam piešķirt bēgļa statusu pie pirmās iespējas, vai tāpēc, ka tas nespēj pareizi atbildēt uz vispārzināmiem jautājumiem, piemēram, par homoseksuāļus pārstāvošām organizācijām valstī, kurā tiek lūgts patvērums. *UNHCR* pelēkajā sarakstā ir arī valsts procedūras, kuras nepiedāvā pieteikuma iesniedzējam iespēju izskaidrot detaļas, kas nešķiet ticamas.

55. Komisija norāda, ka Kvalificēšanas direktīvā nav noteiktas robežas pierādījumu veidiem, kas varētu tikt iesniegti, lai pamatotu pieteikumu bēgļa statusa piešķiršanai. Tomēr pierādījumi iegūstami, ievērojot pieteikuma iesniedzēja pamattiesības. Ar Kvalificēšanas direktīvu un Hartu nav saderīgas metodes, kas ir pazemojošas vai nesaderīgas ar cilvēka cieņu, tādas kā pseidomedicīniskas pārbaudes vai novērtējums, atsaucoties uz stereotipiem. Komisija uzskata, ka nav iespējams sniegt vispārīgas norādes papildus tām, kas jau ir noteiktas Kvalificēšanas direktīvas 4. pantā un Hartas 3. un 7. pantā.

56. Kvalificēšanas direktīvā patiešām nav tieši noteiktas dalībvalstu tiesības attiecībā uz darbībām vai metodēm, novērtējot pieteikuma iesniedzēja ticamību. Tomēr, manuprāt, tas nenozīmē, ka ES tiesību akti šīs tiesības neierobežo.

57. Hartā ir noteikti visaptveroši standarti, kas jāpiemēro, īstenojot ikvienu direktīvu. Ar Kvalificēšanas direktīvu ir veikta saskaņošana, ieviešot minimālos standartus bēgļa statusa saņemšanai Eiropas Savienībā [64]. KEPS, it īpaši Dublinas sistēma, tiktu vājināta, ja dalībvalstis piemērotu ļoti atšķirīgu praksi, novērtējot šādus pieteikumus. Nebūtu vēlams, ka atšķirības tās ieviešanā novestu pie lielākas iespējas pieteikumus apmierināt vienā jurisdikcijā nekā otrā, jo vieglāk būtu apmierināt prasības iesniegt pierādījumus.

58. Lai sniegtu iesniedzējtiesai noderīgu atbildi, domāju, ka ir jānosaka darbības, kuras nav saderīgas ar ES tiesību aktiem. Šajā ziņā *UNHCR* norādījumi ir īpaši noderīgi. Tomēr divu iemeslu dēļ es neesmu pieņēmusi "melnā saraksta" vai "pelēkā saraksta" terminoloģiju. Pirmkārt, izveidot melno sarakstu nozīmē noteikt vispārējas piemērošanas priekšrakstus, kas būtu likumdevējam piemērotāks uzdevums. Otrkārt, procedūru kontekstā šādi apzīmējumi neveicinātu skaidrību un nepalīdzētu tiesiskajai noteiktībai, jo Tiesas novērtējums LESD 267. panta procedūras ietvaros attiecas tikai uz tai nodoto lietu, un nebūtu skaidrs, vai kāds no sarakstiem domāts kā ilustratīvs vai izsmeļošs.

59. Man arī jānorāda, ka es nepiekrītu Beļģijas valdības nostājai, ciktāl es uzskatu jautājumu par tādu, kas rada lielāku elastību par labu pieteikuma iesniedzējiem, kuri lūdz bēgļa statusu, pamatojoties uz dzimumorientāciju. Drīzāk šis ir jautājums par parametru noteikšanu dalībvalstu rīcībai, piemērojot Kvalificēšanas direktīvu un Procedūru direktīvu. Tādēļ tālāk es noteikšu tās darbības, kuras es uzskatu par nesaderīgām ar Kvalificēšanas direktīvas 4. pantu, interpretējot tās kontekstā ar Hartu.

60. Eiropas Savienībā homoseksualitāte vairs netiek uzskatīta par medicīnisku vai psiholoģisku stāvokli [65]. Nav atzītu medicīnisku pārbaužu, kuras varētu tikt piemērotas, lai noteiktu personas dzimumorientāciju. Runājot par tiesībām uz privāto dzīvi, iejaukties personas tiesībās uz tās dzimumorientāciju var vienīgi tad, ja, cita starpā, tas noteikts tiesību aktos un atbilst samērīguma principam [66].

64 — Tās 1. pants.

65 — Pasaules Veselības organizācijas 1977. gada *ICD*-9 [Starptautisko slimību klasifikatora 9. versija] homoseksualitāte bija pieskaitīta garīgām slimībām; *ICD*-10, ko 1990. gada 17. maijā apstiprinājusi Četrdesmit trešā Pasaules Veselības asambleja, tā tikusi svītrota. Starptautiskais slimību klasifikators (*ICD*) ir standarta diagnosticēšanas līdzeklis epidemioloģijā veselības pārvaldības un klīniskiem mērķiem.

66 — 7. pants, aplūkojot to kopsakarā ar Hartas 52. panta 1. punktu.

61. Tā kā homoseksualitāte nav medicīnisks stāvoklis, tad, manuprāt, visas apgalvotās medicīniskās pārbaudes, kas piemērojamas, lai noteiktu iesniedzēja dzimumorientāciju, nevar tikt uzskatītas par saderīgām ar Hartas 3. pantu. Tas arī neatbilstu samērīguma prasībai (52. panta 1. punkts) attiecībā uz tiesību uz privātuma un ģimenes dzīves pārkāpumu, jo pēc definīcijas ar šādu pārbaudi nevar tikt sasniegts personas dzimumorientācijas noteikšanas mērķis. Tas nozīmē, ka nevar tikt izmantotas medicīniskās pārbaudes, lai noteiktu pieteikuma iesniedzēja ticamību, jo ar tām tiek pārkāpts Hartas 3. un 7. pants [67].

62. Vācijas valdība un *UNHCR* savos attiecīgajos apsvērumos īpaši ir komentējuši fallometrijas [68] pseidomedicīnisko pārbaudi. No manis iepriekš 60. un 61. punktā, kas *mutatis mutandis* attiecas uz šādām pseidomedicīniskām pārbaudēm, teiktā izriet, ka es uzskatu šādas pārbaudes par aizliegtām ar Hartas 3. un 7. pantu. Fallometrija ir īpaši apšaubāms homoseksuālās orientācijas pārbaudes veids. Pirmkārt, tajā kompetentās valsts iestādes veicina pornogrāfijas piegādi, lai nodrošinātu šādu pārbaužu veikšanu. Otrkārt, tajā netiek ņemts vērā, ka cilvēka prāts ir spēcīgs līdzeklis un ka fizisko reakciju uz pieteikuma iesniedzējam uzrādīto materiālu varētu radīt tas, ka persona iztēlojas kaut ko atšķirīgu no tai parādītā materiāla. Ar šādu pārbaudi nevar tikt nošķirti patiesie pieteikuma iesniedzēji no viltus iesniedzējiem, un tāpēc tā acīmredzami nav efektīva, turklāt ar to tiek pārkāptas pamattiesības.

63. Manuprāt, arī tiešie jautājumi par iesniedzēja seksuālajām darbībām un tieksmēm nav atbilstoši Hartas 3. un 7. pantam. Savā būtībā ar šādiem jautājumiem tiek pārkāpta Hartas 3. panta 1. punktā nodrošinātā personas neaizskaramība. Tie ir uzmācīgi, un ar tiem tiek pārkāpta privātās un ģimenes dzīves neaizskaramība. Turklāt to pierādījuma spēks pieteikuma bēgļa statusa piešķiršanai kontekstā ir apšaubāms. Pirmkārt, viltus iesniedzēji var viegli izgudrot nepieciešamo informāciju. Otrkārt, šāda rīcība var atstumt atsevišķas personas (ieskaitot patiesus pieteikuma iesniedzējus) un tādējādi vājināt sadarbības principu starp pieteikuma iesniedzēju un valsts iestādēm (Kvalificēšanas direktīvas 4. panta 1. punkts).

64. Turklāt spriedumā lietā *X., Y.* un *Z.* Tiesa noteica, ka attiecībā uz dzimumorientācijas izrādīšanu Kvalificēšanas direktīvas 10. panta 1. punkta d) apakšpunkta redakcijā nekas neliecina par to, ka ES likumdevējs būtu vēlējies no šīs normas tvēruma izslēgt noteiktu cita veida rīcību vai izpausmi saistībā ar dzimumorientāciju [69]. Tātad Kvalificēšanas direktīvas 10. panta 1. punkta d) apakšpunktā nav paredzēti ierobežojumi attiecībā uz attieksmi, ko noteiktas sociālas grupas locekļi varētu izrādīt attiecībā uz savu identitāti vai uzvedību, kas tiek vai netiek ietverta dzimumorientācijas jēdzienā šīs normas izpratnē [70].

65. Tas man liek domāt, ka tādējādi Tiesa ir atzinusi, ka kompetentajām iestādēm nebūtu jāpārbauda bēgļa statusa pieteikumi, pamatojoties uz homoseksuālu arhetipu. Diemžēl, izvērtēšana, pamatojoties uz jautājumiem par iesniedzēja seksuālajām darbībām, tiešām nozīmētu, ka šīs iestādes pamato savu vērtējumu ar stereotipiskiem pieņēmumiem par homoseksuālu uzvedību. Šādi jautājumi nespētu nošķirt patiesos iesniedzējus no viltus iesniedzējiem, kuri ir izskolojušies, sagatavojot pieteikumu, un tādējādi tie ir nepiemēroti un nesamērīgi Hartas 52. panta 1. punkta izpratnē.

67 — Medicīniskas pārbaudes, kas veiktas bez pieteikuma iesniedzēja piekrišanas, varētu būt Hartas 1. un 4. panta pārkāpums. Tās acīmredzami nebūtu saderīgas ar Kvalificēšanas direktīvas 4. pantu, jo tās nav saderīgas ar sadarbības principu. ECT 2006. gada 11. jūlija spriedumā lietā *Jalloh* pret Vāciju [LP], Nr. 54810/00, *ECHR* Nr. 2006 IX, Strasbūras tiesa noteica vispārīgus principus par ECPAK 3. panta interpretāciju (kas atbilst Hartas 4. pantam) saistībā ar medicīnisku pārbaužu veikšanu. Lai uz sliktu izturēšanos varētu tikt attiecināta ECPAK 3. panta piemērošanas joma, tai ir jāsasniedz bardzības minimālais apmērs. Šāds novērtējums ir nosacīts; tas ir atkarīgs no visiem attiecīgās lietas apstākļiem, un tam ir piemērojams augsts pierādīšanas pienākums, kas pārsniedz jebkādas pamatotas šaubas (skat. 67. punktu). Strasbūras tiesa savā novērtējumā ņēma vērā arī, vai medicīniskās terapijas mērķis nav pazemot un noniecināt attiecīgo personu (skat. tālāk 68. un 69.–74. punktu).

68 — Ar fallometrisko testu tiek pētīta personas fiziskā reakcija uz pornogrāfiju, kurā var būt ietverts heteroseksuāls vai homoseksuāls (vīriešu vai sieviešu) materiāls. Skat. tālāk ziņojuma *Fleeing homophobia* 6.3.5. punktu, minēts iepriekš 33. zemsvītras piezīmē.

69 — Atskaitot darbības, kas saskaņā ar dalībvalstu tiesību aktiem tiek uzskatītas par noziedzīgām, skat. 67. punktu. Skat. arī iepriekš 34. punktu.

70 — Skat. spriedumu *X*, *Y* un *Z*, EU:C:2013:720, minēts iepriekš 32. zemsvītras piezīmē, 68. punkts.

66. Manuprāt, acīmredzami pretrunā Hartas 7. pantam ir prasīt, lai iesniedzējs iesniegtu tādus pierādījumus kā filmas vai fotogrāfijas, vai lūgt tam veikt seksuālas darbības, lai parādītu savu dzimumorientāciju. Es piebilstu, ka šāda pierādījuma spēks ir apšaubāms, jo to nepieciešamības gadījumā var viltot, un ar to nevar tikt nošķirts patiess pieteikuma iesniedzējs no tā viltus iesniedzēja.

67. Pat ja iesniedzējs piekristu kādai no trim darbībām (medicīniska pārbaude[71], uzmācīga izjautāšana vai skaidru pierādījumu iesniegšana), šāda piekrišana negrozītu manu analīzi. Pieteikuma iesniedzēja piekrišana medicīniskai pārbaudei par kaut ko tādu (homoseksualitātei), kas nav atzīts medicīnisks stāvoklis i) nevar novērst Hartas 3. panta pārkāpumu, ii) nepalielinātu jebkura iegūtā pierādījuma vērtību un iii) nevarētu padarīt šādu Hartas 7. pantā garantēto tiesību ierobežojumu samērīgu ar 52. panta 1. punkta mērķiem. Turklāt man ir arī nopietnas šaubas par to, vai pieteikuma iesniedzējs, kurš ir neaizsargātā puse bēgļa statusa pieteikuma procedūrā, tiešām varētu tikt uzskatīts par tādu, kas šādos apstākļos devis kompetentajām valsts iestādēm pilnībā brīvu un informētu piekrišanu.

68. Visi dalībnieki, kas Tiesā iesnieguši apsvērumus, piekrīt, ka dzimumorientācija ir sarežģīts jautājums. Tāpēc, veicot ticamības novērtējumu, valsts iestādēm nebūtu iesniedzēju prasībām jāpiemēro stereotipiski jēdzieni. Noteikšana nebūtu balstāma uz pieņēmumu, ka ir "pareizas" un "nepareizas" atbildes uz pārbaudes veicēju jautājumiem, piemēram, ka iesniedzējs nav ticams, ja viņš nav izjutis nemieru, saprotot, ka viņš ir homoseksuāls, nevis heteroseksuāls, vai ja viņš nespēj parādīt zināšanas par politiskiem jautājumiem vai noteiktām darbībām, kas skar homoseksuāļus. Šādas darbības nav saderīgas ar Kvalificēšanas direktīvas 4. panta 3. punkta c) apakšpunktu, kurā noteikts, ka kompetentajām iestādēm jāņem vērā attiecīgā iesniedzēja individuālie un personīgie apstākļi. Izsmeļošam izklāstam norādīšu, ka intervijas mērķis ir uzaicināt iesniedzēju sniegt savu aprakstu. Ja, to darot, viņš brīvprātīgi sniedz par sevi, piemēram, skaidru seksuālu informāciju, šāda situācija ir nošķirama no tādas, kad kompetentās iestādes viņam uzdod šādus jautājumus. Tomēr šīm iestādēm tik un tā ir jānovērtē viņa ticamību, atceroties, ka šāda informācija nevar noteikt viņa dzimumorientāciju. Šajā ziņā es vēršu uzmanību uz *UNHCR* vadlīnijām.

69. Secinu, ka, tā kā nav iespējams pārliecinoši noteikt personas dzimumorientāciju, tad darbības, ar kurām tiek mēģināts to darīt, nevar tikt izmantotas Kvalificēšanas direktīvas 4. pantā noteiktajā vērtēšanas procesā. Ar šādām darbībām tiek pārkāpts Hartas 3. un 7. pants. Atkarībā no lietas apstākļiem ar tām var tikt pārkāptas arī citas Hartā nodrošinātās tiesības. Tā vietā vērtējumā, lai noteiktu, vai piešķirams bēgļa statuss, galvenais ir tas, vai iesniedzējs ir ticams. Tas nozīmē, ka jālemj, vai viņa stāstītais ir ticams un saskanīgs.

*Ticamības novērtēšanas process*

70. Pieteikuma iesniedzēja ticamību vispirms novērtē kompetentas valsts iestādes (turpmāk tekstā – "pirmās instances procedūra"), kuras lēmums var tikt pakļauts tiesas kontrolei, ja pieteikuma iesniedzējs attiecīgajās valsts tiesās pārsūdz šo lēmumu.

71. Procedūru direktīvas II nodaļā ir noteikti pirmās instances procedūras pamatprincipi un garantijas[72]. Dalībvalstīm jānodrošina, lai lēmējiestādes[73] lēmumi par patvēruma pieteikumiem tiktu pieņemti pēc atbilstīgas izvērtēšanas[74]. Iesniedzējiem jāpiešķir iespēja piedalīties personīgā intervijā, pirms atbildīgā iestāde pieņem lēmumu[75]. Procedūru direktīvas 13. pantā ir noteiktas prasības

71 — Skat. Hartas 3. panta 2. punkta a) apakšpunktu.

72 — Šīs direktīvas mērķis ir noteikt minimālos standartus dalībvalstu piemērotajās procedūrās bēgļa statusa piešķiršanai un atņemšanai, skat. 1. pantu.

73 — "Lēmējiestāde" ietilpst Kvalificēšanas direktīvas jēdzienā "kompetentās iestādes".

74 — Šīs izvērtēšanas prasības ir noteiktas Procedūru direktīvas 8. panta 2. punkta a)–c) apakšpunktā. Skat. arī šīs direktīvas 9.–11. pantu par prasībām lēmējiestādes lēmumam, pieteikuma iesniedzēju garantijām un viņu pienākumiem.

75 — Procedūru direktīvas 12. panta 1. punkts.

personīgai intervijai. Tās ietver prasību nodrošināt, ka personīgās intervijas tiek veiktas apstākļos, kuros iesniedzējiem ļauts sniegt vispusīgu sava pieteikuma pamatojumu. Attiecīgi, dalībvalstīm jānodrošina, lai amatpersonas, kas veic šādas intervijas, būtu pietiekami kompetentas un lai iesniedzējiem būtu piekļuve tulka pakalpojumiem, lai viņiem palīdzētu[76].

72. Attiecībā uz ticamības novērtējumu *B.* norāda, ka, ja Tiesa nepiekristu, ka jautājums par iesniedzēja dzimumorientāciju būtu nosakāms, vienkārši pamatojoties uz viņa paziņojumu, tad pierādīšanas, ka viņš nav homoseksuāls, pienākums pārietu kompetentajām valsts iestādēm.

73. Es nepiekrītu šim viedoklim. Sadarbības process atbilstoši Kvalificēšanas direktīvas 4. panta 1. punktam nav tiesvedība. Drīzāk tā ir iespēja iesniedzējam iesniegt savu raksturojumu un savus pierādījumus, bet kompetentajām iestādēm – iegūt informāciju, redzēt un dzirdēt pieteikuma iesniedzēju, novērtēt viņa uzvedību un apšaubīt šī raksturojuma ticamību un saskanību. Vārds "sadarbība" nozīmē, ka abas puses darbojas, lai sasniegt kopīgu mērķi[77]. Šie noteikumi patiešām atļauj dalībvalstīm lūgt, lai iesniedzēji iesniegtu nepieciešamās sastāvdaļas, lai pamatotu savu apgalvojumu. Tomēr tas nenozīmē, ka ar Kvalificēšanas direktīvas 4. pantu ir saderīgi piemērot jebkādas prasības pierādījumiem, kā rezultātā iesniedzējam būtu praktiski neiespējami vai pārmērīgi sarežģīti (piemēram, augstas prasības pierādījumiem, proti, pārsniedzot saprātīgas šaubas, vai noziedzīgi vai gandrīz noziedzīgi standarti) iesniegt nepieciešamās sastāvdaļas, lai pamatotu savu lūgumu atbilstoši Kvalificēšanas direktīvai[78]. Tāpat iesniedzējam nevar tikt lūgts "pierādīt" viņa dzimumorientāciju atbilstoši citiem (atšķirīgiem) standartiem, jo šis jautājums kā tāds nevar tikt pierādīts. Tāpēc ir svarīgi, lai amatpersonai, kas pieņem lēmumu, būtu iespēja redzēt pieteikuma iesniedzēju, kurš sniedz aprakstu, vai vismaz būtu pieeja pilnai atskaitei par viņa uzvedību izvērtēšanas laikā (es dodu priekšroku pirmajam).

74. Patiesi bēgļa statusa pieteicēji bieži lūdz patvērumu, jo viņi ir pārcietuši smagus pārbaudījumus un izturējuši sarežģītus un mokošus apstākļus. Bieži viņiem ir jānotic, novērtējot viņu paskaidrojumu un to atbalstam iesniegto dokumentu ticamību. Manuprāt, tas ir princips, kas ir Kvalificēšanas direktīvas 4. panta 1. punkta pamatā. Tomēr, kad ir iesniegta informācija, kas pamatoti liek apšaubīt patvēruma meklētāja patiesīgumu, personai jāiesniedz pietiekami paskaidrojumi par norādītajām pretrunām[79].

75. Vai kompetentajām iestādēm pirms negatīva lēmuma pieņemšanas ir jāziņo, ka tās uzskata iesniedzēja ticamību par apšaubāmu?

76. Procedūru direktīvā nav šādas prasības. 14. panta 1. punktā ir tikai paredzēts. ka ir jāsagatavo un jāiesniedz iesniedzējam ziņojums par personīgās intervijas statusu, kurā ir "vismaz" būtiskā informācija par pieteikumu. Turklāt dalībvalsts var pieprasīt ieinteresētajai personai apstiprināt pieteikuma saturu, bet informācija, kurai tā nepiekrīt, vajadzības gadījumā var tikt ierakstīta tās personiskajā lietā. Tādējādi iesniedzējam ir paredzēts nodrošināt iespēju izlabot noteiktas sastāvdaļas vai nu pirms lēmuma pieņemšanas, vai, ja tā nav, pēc tā pieņemšanas pārsūdzības kontekstā. Turklāt, ja pieteikums bēgļa statusa piešķiršanai ir noraidīts, attiecīgajā lēmumā ir jānorāda iemesli un jāsniedz informācija, kā apstrīdams šis lēmums (Procedūru direktīvas 9. pants).

76 — Procedūru direktīvas 13. panta 3. punkts.

77 — Skat. ģenerāladvokāta Ī. Bota [*Y. Bot*] secinājumus *M. M.*, EU:C:2012:253, minēts iepriekš 54. zemsvītras piezīmē, 59. punkts.

78 — Skat., piemēram, spriedumu *San Giorgio*, 199/82, EU:C:1983:318, 14. punkts, par valsts normām, kurās bija noteikts pienākums iesniegt pierādījumus, kā rezultātā praktiski nebija iespējams nodrošināt nodokļu, kas bija iekasēti pretēji (toreizējiem) Kopienas tiesību aktiem, atmaksu. Tādējādi saskaņā ar pastāvīgo judikatūru ar efektivitātes principu dalībvalstīm ir aizliegts padarīt praktiski neiespējamu vai pārmērīgi grūtu to tiesību īstenošanu, kas piešķirtas ar ES tiesību sistēmu; skat. spriedumu *Littlewoods Retail* u.c., C-591/10, EU:C:2012:478, 28. punkts un tajā minētā judikatūra.

79 — ECT 2011. gada 20. decembra spriedums lietā *J. H.* pret Apvienoto Karalisti, Nr. 48839/09, 50. punkts un tajā minētā judikatūra.

77. Šīs procedūras [80] ir izveidotas, lai nodrošinātu, ka pieteikuma iesniedzējam ir taisnīga lietas izskatīšana pirmajā instancē. Pieteikuma iesniedzējam ir iespēja izklāstīt savu lietu un vērst kompetento iestāžu uzmanību uz papildu elementiem personīgās intervijas posmā. Tomēr no Procedūru direktīvas nav skaidrs, vai likumdevējs noteikti bija domājis apmēru, kādā ticamības novērtējums varētu noteikt tādas lietas kā tās, kas ir pamata lietās, kur bēgļa statuss tiek lūgts, pamatojoties uz iesniedzēja dzimumorientāciju, bet nav pierādījumu, lai apstiprinātu viņa apgalvoto homoseksualitāti. Šādās lietās iesniedzēja uzvedība, sniedzot stāstījumu, ir vienlīdz nozīmīga pašam aprakstam. Procedūru direktīva neliek konstatēšanu veikt amatpersonai, kura veic interviju (saskaņā ar šīs direktīvas 12. un 13. pantu). Tāpēc konstatēšanu var veikt amatpersona, kura nav ne redzējusi, ne dzirdējusi iesniedzēju, pamatojoties uz lietas materiāliem, kuros, iespējams, ir ziņojums ar neaizpildītām vietām, norādot, ka iesniedzējs nav atbildējis uz jautājumiem par savu seksuālo uzvedību vai nav uzrādījis zināšanas par "geju tiesībām". Lai gan video ierakstīšana varētu zināmā mērā mazināt šo problēmu, tā tomēr nav nekaitīga, it īpaši tik jutīgā jomā.

78. Spriedumā lietā *M. M.* [81] Tiesa nosprieda, ka tiesību uz labu pārvaldību ievērošana ietver katras personas tiesības tikt uzklausītai un tā jāievēro pat tad, ja piemērojamajos tiesību aktos nav tieši noteikts šāds procesuāls pienākums [82]. Turklāt šī tiesība nodrošina katrai personai iespēju efektīvi paust savu nostāju administratīvajā procesā un pirms jebkāda lēmuma, kas varētu nelabvēlīgi skart tās intereses, pieņemšanas [83].

79. Atkarībā no lietas apstākļiem šīs vispārējās procesuālās prasības pārkāpums varētu būt i) iesniedzēja neinformēšana par to, ka viņa pieteikums, visdrīzāk, tiks noraidīts, jo kompetentās iestādes apšauba viņa ticamību, ii) pamatojuma nesniegšana iesniedzējam par šādu viedokli un iii) iespējas liegšana iesniedzējam atbildēt uz šiem īpašajiem jautājumiem.

80. Attiecīgajās pamata lietās iesniedzējtiesa izskaidro, ka saskaņā ar Nīderlandē piemērotajiem procesuālajiem noteikumiem attiecīgajiem iesniedzējiem tiekot sniegtas iespējas komentēt kompetento iestāžu atzinumus par ticamības jautājumu. Lai arī iesniedzējtiesai vēl ir jāpārbauda, ka tā tas tiešām ir noticis, [tomēr] es neuzskatu, ka šajās lietās būtu noticis šāds pārkāpums.

81. Kvalificēšanas direktīvas 4. panta 5. punkta b) apakšpunktā ir noteikts, ka, ja pieteikuma iesniedzēja paziņojumu aspekti nav pamatoti ar citādiem pierādījumiem, ir jāiesniedz visas attiecīgās sastāvdaļas, kas ir pieteikuma iesniedzēja rīcībā, un jāiesniedz pietiekams pamatojums attiecībā uz jebkādu citu attiecīgu sastāvdaļu neesamību. Tas man liek domāt, ka bēgļa statusa piešķiršanas procedūrai jānodrošina, lai iesniedzējiem būtu iespēja īpaši atbildēt uz jautājumiem par viņu ticamību lietās, kur vienīgais viņu dzimumorientācijas pierādījums ir viņu pašu paziņojums.

82. Manuprāt, tas būtu gan vēlams, gan apdomīgi, ja dalībvalstis nodrošinātu, ka iesniedzējiem tiek piešķirta iespēja atbildēt uz noteiktām šaubām par viņu ticamību administratīvā posma (vai pirmās instances procedūras) laikā, pirms lēmējiestādes pieņem galīgo lēmumu.

83. Gan *A.*, gan *B.* apstrīd iesniedzējtiesas aprakstu par to, kā Kvalificēšanas un Procedūru direktīvas transponētas valsts tiesībās, un bēgļa statusa pieteikumu novērtēšanas procesu Nīderlandē, it īpaši kompetento valsts iestāžu lēmumu pārbaudes procesa sistēmu tiesā. Savukārt Nīderlandes valdība norāda, ka tā iesniedzējtiesas aprakstu uzskata par pilnīgu un precīzu. Iesniedzējtiesa ir norādījusi, ka tiesas, kas izskata triju iesniedzēju apelācijas sūdzības par ministra lēmumiem, ir novērtējušas jautājumu par viņu attiecīgo ticamību.

80 — Kvalificēšanas direktīvas 4. pants, aplūkojot to kopsakarā ar Procedūru direktīvu.

81 — EU:C:2012:744, minēts iepriekš 54. zemsvītras piezīmē.

82 — *M.M.*, EU:C:2012:744, minēts iepriekš 54. zemsvītras piezīmē, 83. un 86. punkts un tajos minētā judikatūra.

83 — *M.M.*, EU:C:2012:744, minēts iepriekš 54. zemsvītras piezīmē, 87. punkts. Hartas 41. pants ir paredzēts vienīgi ES iestādēm, nevis dalībvalstīm; skat., piemēram, spriedumu *Cicala*, C-482/10, EU:C:2011:868, 28. punkts. Tomēr, kā Tiesa izskaidroja lietā *M. M.*, dalībvalstīm ir saistoši šajā normā noteiktie vispārīgie principi.

84. Tas, cik intensīvi pārbaudāms negatīvs administratīvs lēmums, ja iesniedzēja ticamības trūkums ir pamats, lai noraidītu lūgumu piešķirt bēgļa statusu, ir principa jautājums. Vai šāda pārbaude ir ierobežojama ar tiesību jautājumiem, vai tā paplašināma līdz pierādījumu novērtēšanai? Iesniedzējtiesa šajā tiesvedībā šo jautājumu nav uzdevusi, tāpēc es to šeit neaplūkošu. Turklāt, tā kā prejudiciālā nolēmuma procedūras mērķis nav pārbaudīt, vai Nīderlande ir vai nav izpildījusi savus pienākumus, transponējot vai nu Kvalificēšanas direktīvu, vai Procedūru direktīvu (šī nav pārkāpuma procedūra), Tiesai nav jālemj par *A*. un *B*. un Nīderlandes valdības viedokļu atšķirību par spēkā esošo sistēmu [84].

85. Vai atbilstoši ES tiesību aktiem esošās robežas, kas piemērojamas uz dzimumorientāciju balstītu pieteikumu bēgļa statusa piešķiršanai ticamības novērtējumam, atšķiras no tām, kas piemērojamas pieteikumiem, kas balstīti uz citiem Kvalificēšanas direktīvā ietvertajiem vajāšanas pamatiem?

86. Manuprāt, nē.

87. Hartā ir noteikts vispārējs interpretēšanas konteksts gan Kvalificēšanas direktīvai, gan Procedūru direktīvai attiecībā uz visiem pirmās minētās direktīvas 10. pantā noteiktajiem vajāšanas pamatiem. Var būt tā, ka attiecībā uz atšķirīgiem pamatiem tiek piemērotas atšķirīgas pamattiesības. Piemēram, uz domu, pārliecības un ticības brīvību (Hartas 10. pants) loģiski varētu būt atsaukties attiecībā uz pieteikumu bēgļa statusa piešķiršanai, pamatojoties uz vajāšanu reliģisku iemeslu dēļ [85]. Tomēr visos pieteikumos bēgļa statusa piešķiršanai faktu un apstākļu novērtēšanai piemērojamas Kvalificēšanas direktīvas 4. pantā un Procedūru direktīvā noteiktās prasības. Šāds viedoklis ir saderīgs ar Ženēvas konvencijas 3. pantā un Hartas 21. pantā noteikto diskriminācijas aizlieguma principu. Tie robi likumdošanā, kurus es konstatēju, būtu vienlīdz nozīmīgi arī pieteikumiem, kuri balstīti uz jebkuru Kvalificēšanas direktīvas 10. pantā nosaukto pamatu, ciktāl iesniedzēja ticamība ir svarīgākais jautājums, ja ir maz vai vispār nav apstiprinošu pierādījumu.

88. Es jau atzīmēju, ka iesniedzējtiesas jautājums ir uzdots abstraktos jēdzienos un ka Tiesai ir iesniegts ļoti neliels materiāls par individuālo lietu apstākļiem pamatlietās. Izsmeļošākam izklāstam es par tām norādīšu šādus komentārus.

89. *A*. norādīja kompetentajām valsts iestādēm savu vēlmi iesniegt pārbaudei savu homoseksuālo orientāciju. Tomēr, manuprāt, nebūtu saderīgi ar Hartas 3. un 7. pantu, ja šīs iestādes piekristu šādai procedūrai, lai noteiktu viņa dzimumorientāciju.

90. Ministrs noraidīja *B*. pieteikumu, jo i) viņš atzina *B*. aprakstu par neatbilstošu un ii) *B*. neatbilda sagaidāmajam raksturojumam kā homoseksuāls vīrietis no musulmaņu ģimenes un no valsts, kurā homoseksualitāte nav atzīta, varētu reaģēt, uzzinot, ka viņš pats ir homoseksuāls. Ciktāl ministra lēmums balstījās uz i) punktu, attiecīgajai valsts tiesai viena tiesneša personā, kas izskata lietu pēc būtības, būs jānosaka, vai *B*. tika sniegta pienācīga iespēja iesniegt visu būtisko informāciju saskaņā ar Kvalificēšanas direktīvas 4. pantu. Lai nodrošinātu, ka tiek ievērotas *B*. tiesības uz labu pārvaldību, valsts iestādēm ir svarīgi nodrošināt, lai *B*. būtu ticis informēts par sadaļām, kur sastāvdaļas, lai pamatotu viņa aprakstu, tikušas atzītas par neesošām, un lai viņam būtu bijusi nodrošināta iespēja atbildēt uz šādām bažām. Tomēr attiecībā uz ii) punktu nebūtu saderīgi ar direktīvas 4. panta 3. punkta c) apakšpunktu valsts iestādēm balstīt savu lēmumu tikai uz stereotipisku pieņēmumu, ka tāpēc, ka *B*. ir musulmanis un no valsts, kurā homoseksualitāte nav atzīta, viņa apraksts nevar būt ticams bez apliecinājuma, kas sniegtu detaļas par viņa jūtām un to, kā viņš nonāca pie atziņas par savu homoseksualitāti.

84 — Spriedums *Sjöberg* un *Gerdin*, C-447/08 un C-448/08, EU:C:2010:415, 45. punkts.

85 — Kvalificēšanas direktīvas 10. panta 2. punkta b) apakšpunkts.

91. Ministrs noraidīja *C.* pieteikumu, jo viņš konstatēja, ka i) tas esot nesaskanīgs; ii) tajā neesot informācijas, ciktāl *C.* nesniedza skaidru aprakstu par to, kā viņš pats sapratis, ka ir homoseksuāls, un iii) filma, kurā *C.* redzams, veicot seksuālas darbības ar vīrieti, nepierādot *C.* homoseksuālo orientāciju. Attiecībā uz i) un ii) punktu, ciktāl ministra lēmums ir balstīts uz šiem punktiem, attiecīgajai valsts tiesai viena tiesneša personā, kas izskata lietu pēc būtības, būs jāizlemj, vai *C.* tika dota pienācīga iespēja sniegt visu būtisko informāciju saskaņā ar Kvalificēšanas direktīvas 4. pantu. Lai nodrošinātu, ka tiek ievērotas *C.* tiesības uz labu pārvaldību, valsts iestādēm svarīgi ir nodrošināt, lai *C.* būtu ticis informēts par sadaļām, kur sastāvdaļas, lai pamatotu viņa aprakstu, tikušas atzītas par neesošām, un lai viņam būtu bijusi nodrošināta iespēja atbildēt uz šādām bažām. Attiecībā uz iii) punktu es uzskatu, ka nebūtu saderīgi ar Hartas 3. un 7. pantu valsts iestādēm pieņemt no *C.* filmu, kurā viņš redzams, veicot seksuālu darbību, kā pierādījumu.

92. Visbeidzot, es iesaku, ka būtu gan vēlams, gan apdomīgi nodrošināt, lai visiem trim iesniedzējiem būtu bijusi iespēja atbildēt uz visiem specifiskajiem jautājumiem par viņu ticamību administratīvā posma laikā (vai pirmās instances procedūrā), pirms lēmējiestādes pieņem galīgo lēmumu, un lai amatpersonai, kas pieņem lēmumu, būtu vai nu (ieteicams) redzējusi viņu izturēšanos, sniedzot attiecīgos aprakstus, vai arī tai vismaz būtu piekļuve informācijai, kas norāda, kā viņi uzvedās intervijas procesā.

## Secinājumi

93. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uzskatu, ka Tiesai uz *Raad van State* (Nīderlande) uzdoto jautājumu būtu jāatbild šādi:

Ja pieteikums par bēgļa statusa piešķiršanu, kas iesniegts saskaņā ar Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvu 2004/83/EK par obligātajiem standartiem, lai kvalificētu trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kā bēgļus vai kā personas, kam citādi nepieciešama starptautiska aizsardzība, šādu personu statusu un piešķirtās aizsardzības saturu, un izvērtēts saskaņā ar Padomes 2005. gada 1. decembra Direktīvas 2005/85/EK par minimāliem standartiem attiecībā uz dalībvalstu procedūrām, ar kurām piešķir un atņem bēgļa statusu, normām, ir pamatots ar apgalvojumu, ka iesniedzējs ir piederīgs īpašai sociālajai grupai savas dzimumorientācijas dēļ Direktīvas 2004/83 10. panta 1. punkta d) apakšpunkta izpratnē, šī pieteikuma fakti un apstākļi ir novērtējami Direktīvas 2004/83 4. panta izpratnē. Šīs novērtēšanas mērķis ir noteikt, vai iesniedzēja apgalvojumi ir ticami, un, veicot izvērtējumu, kompetentajām iestādēm ir jāievēro Eiropas Savienības Pamattiesību harta, it īpaši tās 3. un 7. pants.

Pieteikuma iesniedzēja apgalvojums par savu dzimumorientāciju ir būtisks vērā ņemams elements. Turpretim tādas darbības kā medicīniskas pārbaudes, pseidomedicīniskas pārbaudes, uzmācīga izjautāšana par pieteikuma iesniedzēja seksuālajām darbībām un tiešu pierādījumu, kuros iesniedzējs redzams, veicot seksuālas darbības, pieņemšana, nav saderīgas ar Hartas 3. un 7. pantu un vispārēji kompetento iestāžu jautājumi, kuri balstīti uz stereotipiskiem uzskatiem par homoseksuāļiem, nav saderīgi ar faktu novērtēšanu par konkrēto personu, kas nepieciešama atbilstoši Direktīvas 2004/83 4. panta 3. punkta c) apakšpunktam.